

Povijest Irske

History Nerds

Sadržaj

Povijest Irske

Poglavlje 3 – Kršćani, Vikinzi i kraljevi

Poglavlje 4 – Normanska Irska

Poglavlje 10 – Nevolje

Zaključak

Povijest Irske

Translated by Radmila Vojinovic
Copyright 2022 by History Nerds

Uvod

Pokušavali su iznova i iznova osvojiti zeleni otok - Vikingzi, Normani, Rimljani i Britanci. Zašto nitko od njih nije uspio? Kraljevi Henry II i Henry VIII morali su ga ponovno osvojiti. Umjesto da ga pretvore u uniju dviju zemalja s jednakim pravima, dvojica Henryika su na Irsku gledali kao na mjesto za uzgoj usjeva za vojnike i za opsluživanje vlastitih potreba Engleske. Tako je bilo više od 800 godina.

Irska nikada nije u potpunosti osvojena. Ljudi su čvrsti i izdržljivi. Oni su žestoko patili od gladi zbog nedostatka krumpira u devetnaestom stoljeću i u osnovi nisu imali pomoć od svog nadređenog, Velike Britanije, koja je zapravo izvozila usjeve hrane dok su u Irskoj gladovali. Dobročinstvo drugih zemalja pomoglo je Irskoj da prevaziđe krizu, ali je prije toga izgubila jedan milijun stanovništva.

Zašto je Engleska to dopustila? Ova knjiga otkriva razloge za to i poražavajuće učinke zbog toga što nismo uspjeli to ispraviti.

Irska je uvijek bila uključena u borbu. Bila je to zemlja prepuna ratova, ali, za razliku od drugih zemalja, većina ratova vodila se u njoj. Otok je geografski cjelovit, ali ideološki odvojen. Irska je i bila je toliko dugo zemlja podjela. Legenda kaže da su borbe započele u pretpovijesno doba vila, a Irska svoj vlastiti mir nije poznavala sve do sadašnjih vremena. Kako se tako mali otok toliko navikao na podjelu?

Bila je i ostala zemlja vila i duhova, a oni koji o njima pričaju priče današnjim ljudima mogu očarati svoje slušatelje bez obzira na nacionalnost. Bogovi vila i ljudi stvorili su svoje granice, a danas je ovo mali otok s granicom između sjevera i juga. Ostaci barikada i granica

smanjeni su tako da uključuju četvrti u sjevernoj Irskoj. Nešto tako malo što se može proći pješke, kao adresa u Irskoj čini razliku, ali zašto i kako je to simboliziralo političke razlike?

Niti jedna zemlja na svijetu, osim Irske, revolucije ne bi nazivala „nevoljama“. Revolucionarne stranke postale su način života ljudi. Uplašene majke molile su se da njihovi sinovi i kćeri ujutro budu sigurni kod kuće u svojim krevetima. Tri tisuće i šest stotina njih nije bilo sigurno. Postala je zemlja u kojoj je religija evoluirala u zvijer rođenu iz utrobe razlike, kao da je u genetskom sastavu tako zamišljenih ljudi.

1. Poglavlje - Rana Irska

Genetičari vjeruju da neki od prvih naroda koji su stigli u Irsku nisu nužno bili Kelti. Ti su narodi došli iz stepe Pontiac, to jest, stepskih zemalja oko obala Crnoga mora i Kaspijskoga mora u srednjoj Istočnoj Europi. Oni su bili poljoprivrednici koji su prvi počeli pristizati u doba neolitika. Arheolozi su pronašli tragove koliba od drveta i životinjskih koža iz kasnijeg razdoblja. Mezolitsko nalazište Mount Sandel u županiji Londonderry u Sjevernoj Irskoj dalo je artefakte male obiteljske skupine.

Taj narod je živio u okruglim kolibama prekrivenim trskom ili životinjskim kožama, bez sumnje od opasnih divljih svinja koje su naseljavale seosko područje. Divlji mišari su se natjecali s tim ranim hominidima, zajedno s manjim kokošima - grabljivicama sa bijelim prsima koje su preferirale hladniju klimu. Govorilo se da će tri osobe umrijeti ako vam se kokoš sjedi na krovu!

Nekada je sivih jerebica bilo u izobilju, ali sada uspijevaju samo u močvaru Boora u županiji Offaly, u središnjoj Irskoj gdje su obitavale divlje koze, jazavci i zečevi, netaknuti ljudskim prebivalištem. Ovi rani Irci bili su lovci, a posebno ribari. Oni koji su lovili bili su prisiljeni postati nomadi, zauvijek progoneći životinje zbog hrane.

Poljoprivreda tijekom neolitika

Prvi Irci nisu mogli stvoriti naselja dok nisu mogli uzgajati na farmi. U županiji Mayo u zapadnoj Irskoj arheolozi su otkrili ostatke iz doba neolitika na tresetištu Ceide Fields. U vrijeme kad su ti ljudi bili tamo, to je bilo pošumljeno. Doseljenici su iz Europe uvozili pšenicu, ječam i pripitomljenu stoku, krčili borove šume i stvarali farme. Svoje farme omeđivali su kamenim zidovima. Sve dok je postojala šumska krošnja, dijelovi zemlje bili su plodni. Međutim, ti su ljudi malo znali o upravljanju zemljištem. Stalno su sjekli drveće za stanovanje, ostavljajući tlo izloženo kiši. S vremenom je voda iscrpila zemlju hranjivim sastojcima i malo toga bi raslo. Tada je vlaga u tlu stvorila tresetište, koje su ljudi mogli spaljivati za grijanje. Kako je u tlu bilo mnogo željeza, ono bi se kasnije moglo koristiti za „močvarno željezo“, primitivni oblik željeza. To je dobro došlo kad su ljudi ušli u željezno doba.

Stariji od Stonehengea

Mnogi ljudi koji su umrli kremirani su, ali dokazi o raznim vrstama grobnica pronađeni su na cijelom otoku. Postojale su četiri vrste: dvorske grobnice, portalne, klinaste i prolazne grobnice. Obitelji koje su gradile grobnice nalik na pravokutne sastojale su se od dvorišta ispred same grobne komore. Dvorište je služilo za sprovode i obrede. Kao što i samo ime govori, prolazne grobnice imale su uski kameni pristup više grobnih odaja, pogodnih za obitelj. Portalne grobnice, zvane i „dolmeni“, napravljene su od dva ogromna okomita kamena prekrivena vodoravnim kamenom nazvanim „tumulus“. Klinaste grobnice na jednom su kraju bile šire i sužene u unutarnje područje gdje su pokopani ostaci voljene osobe. Prolazne grobnice bile su najupečatljivije.

U županiji Meath u istočnoj središnjoj Irskoj, nalazište Newgrange, sagrađeno oko 3200. pne., nesumnjivo je postavljeno za dvojicu uglednika iz davnina. Prethodi Stonehengeu i velikim egipatskim piramidama. Newgrange je ogroman. Tu je kružni kameni potporni zid izgrađen na gotovo okruglom brežuljku. U središtu se nalazi prolaz. Ulaz sa kaldrme poravnat je s izlazećim suncem na zimskom solsticiju. Iznad vrata se nalazi otvor, nazvan „krovni sanduk“, koji omogućuje sunčevim zrakama da sjaje na unutarnjoj komori. Izgleda da su unutrašnji predmeti uspomene u čast preminulog, a unutra su otkriveni dijelovi ljudskih

kostiju. Kamenje je imalo pažljivo klesane rezbarije, većinom su to bile spirale.

Antropolozi su pretpostavljali da su ti rani ljudi štovali svoje pretke. U Newgrangeu su u cisternama pronađeni ljudski ostaci dviju osoba.

Mit o Dowthu

Slična grobnica za prolaz izgrađena je u Bru 'na Boinneu obično zvanom „Dowth“ u županiji Meath. Ljudi su željeli stvoriti humku koja će sezati do neba. Narod je zamolio njihovog kralja Bressala Bodibada: „*sagraditi kulu po uzoru na Nimrodsku kulu kako bi njome mogli otići u Nebo*“. Bodibadova sestra, koja je imala čarobne moći, obećala je da će ljudima dati beskrajan dan kako bi mogli izvršiti zadatak.

Nakon toga se u Irskoj pojavilo još mitova.

Bakarno i brončano doba Irska

Za razliku od ostalih kultura u to doba, bakreno i brončano doba dolazi kasnije u Irsku. Trajalo je od oko 2500 do 600 pne i ljudi su naučili kako koristiti prirodne resurse kojima su raspolagali. Pronađen je bakar i ovi su rani ljudi otkrili da - kad se ovaj bakar zagrije i kombinira s kositrom - može biti lakše oblikovan od kamena. Bakar je pronađen u županijama Kerry i Cork. Na planini Gabriel u županiji Cork pronađeni su rudnici. Kalaj je bio rjeđi, a velik dio uvožen je iz Cornwalla ili Francuske, kad su ljudi naučili tehniku stvaranja bronce. Rijetkost kositra možda je bila razlog zakašnjenja u dolasku brončanog doba. Artefakti s ugljikom datirani do 2.000 pne također su pronađeni. Većina je bila oružje za lov. Osim mačeva i koplja, pronađene su i trube, sjekire, kotlovi, kante i posude za piće.

Zlata ima i u Irskoj, a otkriveno je tijekom brončanog doba. Nosile su se ogrlice, naušnice, narukvice, atraktivni uvijeni zlatni prstenovi i slično.

Nešto se od toga trgovalo u Europi kao valuta.

Rani Irci voljeli su graditi umjetne otoke, zvane Crannogs (Kranog). Obično se gradila drvena šetnica do građevine, a sam dom bio je drven. Na primitivan način podsjeća na odmaralište pojedinačnih stanova na jezeru, gdje su se ljudi mogli opustiti i uživati u suncu u privatnom okruženju. Kranogi su bili mjesta povlačenja za gospodare i kraljeve ili za bogatije poljoprivrednike. Međutim, stvarnost je možda bila sumornija. Teoretiziralo se da su korišteni u obrambene svrhe.

Očuvana tijela u blatu: brutalna ljudska žrtvovanja?

Budući da Irska u svom tlu ima veliku količinu vlage, postoje područja koja imaju povećanu kiselost tla, a zemlja ne dobija dovoljno kisika. Tlo se sastoji od nakupljenog biljnog materijala. Tijela koja su tamo pokopana ili odbačena donekle su se očuvala tisućama godina zbog nedostatka kisika. Mnoge od tih žrtava ubijene su ne u bitci, već namjerno kao ljudske žrtve.

Stari Croghanan iz županije Offaly datiran je ugljikom do 2.300 pne. Ubijen je udarcima sjekirom u glavu i ubodnom ranom u prsa. Odsječeni su mu glava i bradavice. To je moglo biti sadističko ubojstvo ili tijelo muškarca koje je možda ritualno zaklano. Ako je žetva propala, kriv je kralj, pa je možda bio jedan od vrlo ranih kraljeva koji će zauvijek ostati bez imena.

Cashel Man pronađen je u županiji Laois u južnoj središnjoj Irskoj. Njegovo tijelo datira od 2.000 pne. Imao je obrambenu ranu na ruci koja nije bila smrtna, a leđa su mu bila slomljena na dva mjesta. Ovo je tijelo sa sobom imalo dva drvena koca, a stručnjaci su naznačili da je to značilo da je to bila ritualna žrtva.

Clonycavan Man otkriven je u županiji Meath. Bio je mladić, ali vjerojatno bogat, zbog dokaza da je nosio kozmetiku i koristio gel za kosu! Nesretnik je imao oko dvadeset godina i umro je između 392. i 201.

pne. Uzrok smrti bio je oštar udarac u glavu, a oči su mu bile iskopane. Trbuh mu je također prerezan. Poput muškarca iz Staroga Croghmnana, uklonjene su mu bradavice, a također mu je i utroba bila sadistički izvađena.

Željezno doba i dolazak Kelta

Željezno doba započelo je oko 600. pne. Željezo je bilo daleko bolje od bronce za izradu alata, posuđa, mačeva, kotlova i kuhinjskog posuđa. Bronca, iako privlačnija, mogla se slomiti i saviti - teško pogodna za pouzdano oružje.

Ognjišta su bila vrlo vruća i trebao je jak metal koji se neće topiti. Toplina je trebala biti izuzetno visoka da bi se izvadila željezna ruda. Tehnika koju je stvorila latenska kultura (Le Tene Culture) koristila se u cijeloj Europi, kao i u Irskoj. Kultura Le Tene stopila se u kulturu La Tene Hallstatt. Stilovi su bili vidljivi na loncima, a na figuricama su se nalazili geometrijski uzorci. Štitovi su imali „štitnike“, koji su imali kružne oblike. Željezo se također koristilo za modni nakit - broševe, na primjer, i postavke prstena. Keltski mač bio je dobro poznat. Bio je to dugački, snažni mač s ukrasnom drškom. Lanci su izrađivani od željeznih karika. Željezo se koristilo i za korice. Željezno doba poklopilo se s velikom kulturnom transformacijom u Irskoj.

Proizvodnja željeza poklopila se s dolaskom Kelta. Kelti su prvo došli iz Germanije (Njemačka) i Galije (Francuska). Mnogi Kelti koji su došli u Irsku migrirali su prema sjeveru iz Hispanije. Također je rečeno da su mnogi iz plemena zvanog Kantabriji u sjevernoj Španjolskoj migrirali prema sjeveru u Irsku. Bili su keltskog podrijetla.

Njihov jezik bio je poznat pod nazivom „otočni keltski“, a poznat kao galski ili britanski. Galski je izvorni jezik kojim su Kelti govorili u Irskoj. Druga jezična grana, britanski, govorila se u Britaniji.

Prstenasta utvrđenja

Počevši od brončanog doba, pa sve do željeznog doba, pa čak i do ranog srednjovjekovlja, gradile su se tvrđave u obliku prstenova. Sastojale su se od ogromnih kamenih zidova oko 1 metar širine i oko 3 metra visine, koji su bili smješteni u obliku prsten. Njihova je svrha bila višestruka - poljoprivrednik bi ih koristio kao obrub za domaćinstvo, s raznim unutaršnjim prstenastim pretincima za odlaganje žita i slično. Okrugle tvrđave su korištene za uzgoj goveda i životinja. Vrlo veliki prstenasti zidovi korišteni su za okruživanje zajednica. O tim su staništima ostali samo vrlo sugestivni dokazi, jer su bili sastavljeni od materijala koji je vremenom istrošen. Još jedna svrha prstenastih utvrđenja, kako i samo ime kaže, bila je obrana. Tipičan primjer je tvrđava Caherconnell Stone u županiji Clare.

Irska kao trgovački partner

Drevni geograf, Pomponije Mela, jednom je rekao: "Irska je toliko bogata travom – obilnom i slatkom – da se stoka sama nasiti u djeliću dana." Rimsko Carstvo u to se vrijeme bavilo gutanjem naroda za nacijom. Godine 43. CE, car Klaudije je napao Britaniju, ali je Irska bila percipirana kao dobar trgovački partner. Bio je to, zapravo, jedan od rijetkih naroda u Europi koji Rim nije osvojio.

Poglavlje 2 - Tuatha de Danann: Irska mitologija

Priča o dva svijeta

Legende obično imaju ponešto istine, ali istina je u najboljem slučaju maglovita, izgubljena u magli usmene povijesti. Mnogi povjesničari koji su zabilježili drevno i ranosrednjovjekovno doba Irske stavljaju predgovor na svojim tomovima izjavom o odricanju odgovornosti koja ukazuje da je nepoznato je li ono što je rečeno i napisano stvarno ili legenda.

U drevnoj pjesmi *Lebor Gabala Erenn* govori se da se u pričama o prvim irskim kraljevima „... istina nije znala ispod neba zvijezda, bilo neba bilo zemlje." Dakle, dihotomija povijesnog i legendarnog.

„Tuath" je irski izraz za „narod, pleme ili naciju". Rasa tih ljudi zove se Tuath de Danann. Tuath De došao je na tamnim oblacima iz četiri mitska grada sjeverne Irske - Gorias, Murias, Falias i Finias. Tada su Tuath De bili sa zemlje i predavali su svojim podanicima znanost, arhitekturu, književnost, umjetnost, magiju i prizivanje duhova (nekromancija). Nekromancija je praksa komuniciranja s mrtvima, a uključuje učenje vještina alkemije, proricanja sudbine i iscjeljenja.

Kad je Tuatha (množina za Tuath) došla na otok, tamo je bilo ljudi - *Fir Bolg*. Kralj Tuath, Nuada, uspostavio je kontakt s *Fir Bolg* i zatražio pola otoka na kojem će se smjestiti. Kao što se i moglo očekivati, *Fir Bold* je to odbio.

Kaže se da je Tuath de Danann bio svijet čovječanstva. Međutim, kako će stari Irci obavijestiti čitatelja, oni nisu nastavili živjeti u tjelesnom svijetu. Mnogo je saga koje govore kako se to dogodilo.

Bitka kod Magh Tuiredha

Kralj i prvak Tuathe, Nuada, izazvao je junaka naroda *Fir Bolg* na bitku. Streng je bio prvak *Fir Bolg*. Borio se željeznim buzdovanom, zamahujući njime visoko, i sasvim sigurno, spustio se na Nuadu. Međutim, kad je Nuada izgubio bitku u bitci, morao ga je zamijeniti polufomorijanski Bres. „Fomorijanac" se odnosi na natprirodnu rasu u Irskoj - božanstva, drugim riječima. Tih dana, kao u bilo kojim viteškim bitkama u srednjovjekovno doba, prvak se morao boriti do smrti. Nije mu bilo dopušteno priznati poraz; umjesto njega je zamijenjen. Nakon ozljede, Nuada je odveden s poprišta pod zaštitom Dagde, keltskog boga i Druida.

Bres se borio svojim teškim širokim mačem, izoštranim s obje strane. Dvojica boraca su udarala su i zamahnula, isprva divlje, a zatim odlučnim udarcima. Nakon teške bitke, Bres, polufomorijanac, izašao je kao pobjednik.

Sada je u irskim legendama dobro poznato da su Fomorijanci čudovišna bića koja dolaze iz morskih dubina. Surovi su i nemilosrdni. Kao kralj, Bres je bio tiranin kojeg su ljudi odbijali. Dian Cecht, bog iscjeljenja, tada je izliječio Nuadinu ruku i vraćen je na mjesto kralja. Bres je bio ogorčen

i žalio se, a njegove su pritužbe dopirale do Balora, glavnog boga Fomorijanaca. Balor je imao zlo oko koje je moglo uništiti čovjeka i zvijer. Vodila se još jedna bitka, a Nuada je ubijen Balorovim otrovnim okom. Balor je pak umro od sljedećeg prvaka Tuath Dea, Lugh. Lugh je bog ratnika i bog obrtnika.

Te bitke bile su između bogova. Međutim, u Irsku su došli ljudski osvajači - Miležani, koji se nazivaju i smrtnim sinovima Mil Espainea. Vjerovalo se da su Miležani ljudi iz Iberije (današnja Španjolska). Je li sada postojala potreba za još jednom bitkom da se vidi koja će rasa dominirati? Tuatha de Danann bio je ljut na ovaj neočekivani upad i pokušao je začarati ljude tako što je poslao oluju na more. Međutim, mileški pjesnik Amergin progovorio je umirujućim stihom da utiša mora. "Ja sam morski povjetarac; Ja sam oceanski val; Ja sam jelen sedam vremena... Ja sam bog koji ti je dao vatru; tko razumije mjesečeve cikluse..." Sada, svi znaju da mjeseci kontroliraju plimu i oseku, a mora su se smirila na njegov poziv. Miležani su sada mogli doći na otok i obračunati se s Tuatha de Danann.

Umjesto da se bori, Amergin je bio pozvan da podijeli zemlju na otoku između Tuatha de Danann i Milžana. Pametno je odredio da je područje iznad zemlje bilo za Miležane, a područje ispod zemlje - podzemni svijet - tada je postalo carstvo Tuatha de Dananna.

Irski mitovi danas pričaju mnoge priče o iskustvima koja su stari Irci imali s ljudima iz podzemlja koji su toliko hrabri da ih posjećuju u povoljnim i zlokobnim trenucima. To su gubavci, trolovi, vile, malo poznate „lualice" i duhovi koji hodaju s ljudima, uglavnom u sumrak. Sumrak je osjetljivo doba svakog dana koji je opasan između dana i noći.

Četiri blaga Tuatha De Dananna

Vjerovalo se da su prvih nekoliko kraljeva Irske bili iz Tuatha de Dananna. Kako zapravo nisu bili zli, poput Fomorijaca, bili su nesavršeni. Tako su ljudima otoka ostavili četiri blaga, od kojih jedno još postoji u

čvrstom obliku. Ostala tri mogu postojati na Smaragdnom otoku, ali nitko ih nije pronašao. Ti darovi su:

Dagdin kotlić – jelo koje ostavlja sve zadovoljne.

Lughovo koplje – kako priča *Lebor Gabala Erenn*, to je bilo Lughovo koplje koje je ubilo monstruožnu zvijer Fomorijanaca, Balora, glavu kaosa. Lugh je zaštitnik irskih obrtnika.

Claiomh Solais – mač svjetla, koji predstavlja pronalazak žene za heroja.

Lia Fail – Ovo je suženi okomiti kameni spomenik pronađen na brdu Tara u županiji Meath. Bio je to spomenik krunidbe Nuade, prvog kralja Tuatha de Danann. Kada zakoniti kralj ili vladar stavi svoje ruke na njega, kamen s radošću pjeva njegovo ime. Postoji i danas.

Podzemlje

Kada su se Tuatha de Danann povukli u Podzemlje, živjeli su kao nadnaravna rasa zvana *aos si* ili *sidhe*, s mnogim drugim duhovnim bićima i bogovima prirode. Neki kažu da žive u paralelnom svijetu koji dijele s ljudima. One su vile. Oni koji razumiju zovu ih „narod iz priče“. Međutim, oni žestoko čuvaju svoje humke i svoje „vilinske prstenove“.

Vilinski prstenovi: pravo objašnjenje

„Vilinski prstenovi“ primijećeni su na Smaragdnom otoku. Botanička znanost imala je uvjerljivo objašnjenje za ove kolutiće, koje se očituju kao krug gljiva koji raste na povoljnom i plodnom mjestu. Gljive se razmnožavaju putem mekog podzemnog korijena zvanog rizomi i šire se prema van na spiralni način. Kako unutarnji krug gljive iscrpljuje hranjive tvari zemlje, ona nestaje. Dakle, unutarnji vilinski prstenovi su prazni, a oko napuštene zemlje raste veći prsten.

Vilinski prsten pronađen u Francuskoj star je 700 godina i promjera 2000 stopa. Legenda kaže da vile plešu i igraju se u prstenovima. Međutim, ako čovjek uđe, mogao bi biti izgubljen tjednima, ili možda čak odvučen očaravajućom glazbom u vilinski svijet. Bilo je varijacija na tu priču. Prsten korova ili grmlja može biti dovoljan kao vilinski prsten. Oni koji lutaju unutar prstena mogu biti usisani u podzemni svijet. Drugi mogu

You've Just Finished your Free Sample

Enjoyed the preview?

Buy: <http://www.ebooks2go.com>